

Nr 296.

Av herr **Svedman**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.*

Vid ett betraktande av Gotlands försvarsfråga är det särskilt tre omständigheter, som synas vara av avgörande inflytande, när det gäller att bestämma arten och omfattningen av på ön i fred befintliga stridskrafter. Dessa äro:

1. Gotlands utsatta läge, vilket vid ett framtida krig i Östersjön måste te sig ännu mera framträdande än förr, ej minst på grund av luftkrigets tillkomst.

2. Öns relativt ringa tillgång på levande försvarskraft och svårigheten — för att ej säga omöjligheten — att vid krigstillfälle förstärka densamma genom hjälpsändningar från fastlandet.

3. Gotlandsbefolkningens städse visade redobogenhet att vidkännas tämligen långtgående personliga uppoffringar, när det gäller den egna hembygdens försvar, varav följer, att en vädjan till frivilligheten i händelse av fientliga företag mot ön säkerligen icke kommer att förklinga ohörd.

Sammanställda med varandra samverka ovan anförda synpunkter till ett bestämt krav därpå, att fredsorganisationen av Gotlands stridskrafter bör så avvägas, att *möjlighet förefinnes att vid behov i fullaste utsträckning uttaga öns egen inneboende värnkraft.*

Gotlands betydelse ur strategisk synpunkt ligger ju i öppen dag, och ingen landsända inom Sverige torde vara så ömtålig ur neutralitetsskyddets synpunkt som Gotland. Kan dess neutralitet icke upprätthållas, äventyras ju hela landets fred och frihet.

Försvarspropositionen till innevarande riksdag har i så måtto beaktat Gotlandsbefolkningens rättmätiga krav på väpnat skydd mot fientliga företag, att enligt densamma samtliga nu på ön befintliga försvarsanstalter, nämligen infanteri- och artilleritruppförbandet samt Tingstädepositionen, bibehållas. Emellertid synes den skarpt beskurna form, som enligt propositionen tillmätes öns båda truppförband, ingiva allvarliga farhågor för att det ovan anförda kravet på att fredsorganisationen vid behov helt skall kunna absorbera Gotlands levande försvarskraft, icke kan fyllas.

Vad främst *infanteriregementet* beträffar, innebär propositionen en minskning av detsammans fredsorganisation från 3 bataljoner med tillsammans 13 kompanier till en svag kår på endast 4 kompanier. Den nu befintliga aktiva kadern nedskäres lågt räknat med ungefär $\frac{2}{3}$, vilket närmare framgår av omstående tablå.

Personalkategori	Nuvarande org.	Föreslagen org.	Minskning
Officerare	52	20	32
Underofficerare ...	38	16	22
Underbefäl	131	55	76
Meniga volontärer..	170	23	147
Beställningsmän ...	13	6	7
Stamhästar	28	14	14

Artillerikåren föreslås enligt propositionen minskad från nuvarande 4 batterier, nämligen 2 lätta fältkanonbatterier samt 1 fälthaubitsbatteri och 1 tungt haubitsbatteri, till en kår om under vanliga förhållanden endast 2 batterier, vartill dock under repetitionsövningarna skulle komma kadrer till ytterligare 2 batterier. Av propositionen framgår icke fredsbatteriernas beskaffenhet i annan mån än att samtliga föreslås till motorisering. Den i förhållande till artillerikårens nuvarande styrka föreslagna kaderminskningen framgår av nedanstående tablå.

Personalkategori	Nuvarande org.	Föreslagen org.	Minskning
Officerare	21	18	3
Underofficerare ...	13	10	3
Underbefäl	44	29	15
Meniga volontärer..	88	71	17
Beställningsmän ...	12	9	3
Stamhästar	86	20	66

Den *mobiliseringsstyrka*, som de båda truppförbanden med i propositionen föreslagen sammansättning förmå uppställa, kan icke i nämnvärd grad överstiga fredsorganisationen. Den aktiva kadern är nämligen noga beräknad endast efter det för utbildningsarbetet i fredstid erforderliga minimibehovet och icke mäktig någon större grad av utsvällning vid övergång till krigsorganisation. Truppförbandens reservpersonal av olika grader och kategorier är därjämte till övervägande del bosatt på fastlandet och sålunda med all sannolikhet icke påräknelig vid en inträffande mobilisering. En närmare undersökning giver ävenledes vid handen, att inom av de föreslagna infanteri- och artillerikåren mobiliserade förband och formationer kunna tagas i anspråk högst 1,800 man av öns krigsdugliga styrka. Då denna emellertid i runt tal och lågt räknat kan uppskattas till minst 4,000 man, följer härav, att *mer än hälften av Gotlands stridbara män* skulle berövas möjligheten att i farans stund såsom reguljär trupp deltaga i hembygdens försvar. I detta sammanhang må

erinnras därom, att redan nu gällande värnpliktslag i viss mån giver uttryck åt den uppfattningen, att krigsorganisationen på Gotland skall i sig kunna inne-
sluta samtliga årsklassers värnpliktiga. Den för riket i övrigt lagstadgade
skillnaden med avseende på användningen av till beväringen och landstormen
hörande värnpliktsklasser gäller nämligen icke Gotland.

Redan med nuvarande fredsorganisation av de gotländska truppförbanden
äro stora svårigheter förbundna att verkligen kunna tillgodose kravet på hela
värnkraftens uttagande under samtidigt beaktande av den moderna krigfö-
ringens anspråk och behov. Av krigserfarenheten till fullo styrkta krav på
införlivandet med även Gotlands stridskrafter av långskjutande artilleri och
luftvärnsartilleri torde icke kunna tillgodoses med artillerikårens nuvarande
personalstyrka. Så mycket mera framträdande ter sig då omöjligheten att
med de i försvarspropositionen för de gotländska truppförbanden föreslagna
kadreerna kunna motsvara det ovan flera gånger betonade kravet på ett fullt
uttagande av öns värnkraft.

Med stöd av vad sålunda anförts, får jag därför hemställa,

att riksdagen måtte, därest riksdagen går att fatta be-
slut i frågan om försvarsväsendets ordnande, fastställa, att
Gotlands båda truppförband ur armén skola bibehållas vid
nuvarande styrka och sammansättning.

Stockholm den 17 mars 1925.

Gust. Svedman.

